

OKUS SUMNJE

Jutros je kupio dva peciva. To je neuobičajeno za njega jer i inače kupi dva peciva, ali se pravi da je kupio jedno kako mu pekar ne bi uputio onaj svoj prezrivi pogled, toliko tipičan za pekare koji ne podnose ljude koji se vole razmetati dvostrukošću svoje kupovine peciva. Zato uvijek kupi dva peciva, ali pravi se kao da je jedno. Ako pekaru da i najmanju naznaku da misli kako su njegova dva peciva zaista dva peciva, to bi moglo ozbiljno narušiti njihove odnose i njegove redovite dolaske u pekaru. Tada bi morao najvjerojatnije promijeniti pekara, otići onome skroz na kraju ulice. Onome koji vješa sapune na ulazu, misleći da će se ljudi praviti da ih ne primjećuju i pritom se prisiljavati komentirati vješt rad na goblenu kojim pokriva ulaz u prostoriju u kojoj se peče kruh – i iz koje izlaze čudni jauci. Goblen je sam izvezao. Time se voli jako dičiti, kao i postojanjem još jedne osobe čije se prezime ne rimuje s njegovim – kako samo voli to isticati! – a koja također tvrdi da je izvezla dotični goblen i koju je svojevremeno pretukao zasušenim vrhom tri dana stare kajzerice.

Jutros je Vedran kupio dva peciva, a u trenutku kupovine u toj pekari nije bilo nikakve sumnje da svi prisutni znaju da su to dva peciva. Ne jedno, ne tri, ne sedam i po. Dva. Napetost se osjećala u zraku dok je mržnja u pekarevim očima rasla poput plime u Tihom oceanu. Negdje je pročitao da je Tihi ocean najveći ocean na svijetu, ali to nije vjerovao sve dok mu prijatelj nije pisao kako se zamalo utopio u njemu. Tek je tada povjerovao. A kada je shvatio da toga prijatelja uopće ne poznaje i da mora potrošiti mnogo novaca kako bi doznao kako mu je taj stranac doznao adresu i način na koji veže vezice na svojim tenisicama – to je posebno zabrinjavajuće jer nosi mokasine – prestao je vjerovati. Također je odlučio uložiti mnogo novaca u provjeru autora knjige u kojoj je pisalo da je Tihi ocean najveći ocean. Ako nešto ne podnosi, onda su to ljudi i vrtne biljke koji vas tjeraju čitati knjige o oceanima, a koji su sigurno u dosluhu s autorima tih knjiga.

U svakom slučaju, Tihi ocean mržnje bio je nedvojbeno za vidjeti u pekarevim očima. Vjerojatno nema potrebe dvojiti nad pitanjem može li se ikada vratiti u tu pekaru. Odgovor je definitivno *ne*. Nema veze. Nije kao da je njegov kruh najbolji kojeg je ikada kušao. U najboljem slučaju prosječan. Barem što se tiče okusa. Oblikom je ipak bio natprosječan. Slane kifle su ga uvijek podsjećale na tavan njegove rodne kuće, a žemlje na pijesak koji je ispadao iz bundina džepa njegove sestre dok ga je bacala kroz prozor tavana. I nije mu to stvarno bila sestra. Samo je to

stalno govorila jer je mislila da je to zadovoljavajući izgovor da ga baca kroz prozor, a na kojeg nije morala trošiti previše riječi. I imala je gadan madež na vratu.

Može uvijek otići drugome pekaru. Ima ih na stotine u ovome gradu. To je pročitao u jednome članku. Dobro je pazio da autor članka nije isti kao i autor one knjige sa škandaloznom tvrdnjom o Tihome oceanu. Zato je smatrao članak vjerodostojnim.

Ne mora otići u onu pekaru na kraju ulice. Sad kad bolje razmisli, postoji još jedna mnogo bliže. Bio je jednom tamo i jedino što je neobično u njoj je muškarac koji pere stakla izloga ciklom. Bez prestanka. I svim mušterijama naglašava da ne radi tamo. A prodavačice to s ponosom potvrđuju.

Da, ići će tamo.

Pojeo je jedno pecivo. Sad razmišlja treba li pojesti i drugo. Nije mu prvi put da oklijeva kod drugoga peciva. Nipošto prvi put. Zapravo, uvijek kad pojede drugo pecivo, čini to sa zebnjom i tjeskobom. Zašto? Zato što ima posve opravdanu sumnju da ga njegov susjed osluškuje dok jede. Prisluškuje. Kroz zidove njegove zgrade sve se čuje. Od zavijanja mačke gospođice Trubalo koju pokušava izdresirati da joj liže marke za pisma, preko perilice za rublje koja neprestano radi u stanu na trećemu katu u kojem nitko ne stanuje, pa sve do užasnog škripanja majstora – za plinske cijevi – Rabarana kojeg je netko uvjerio da zna svirati violinu, a taj je netko sigurno u dobrim odnosima s onim drugim koji je susjeda uvjerio da posjeduje violinu.

Stan spornoga susjeda odmah je do Vedranova. Vedranova kuhinja odijeljena je posve nedostatnim zidom od susjedove dnevne sobe. A u Vedranu nema nikakve sumnje da ga susjed prisluškuje dok jede. Prisluškuje i osuđuje. I vodi bilješke. Zvuk ide u oba smjera, to je nešto na što voajerski susjed ne misli. Čim Vedran krene jesti, može čuti susjeda kako se smješta pored zida, a ubrzo potom kako počne pisati. A kad pojede i drugo pecivo, susjed daje do znanja kako to uopće ne odobrava. I vjerojatno misli kako je užasno suptilan pritom. Čim Vedran zagriže u drugo pecivo, već sekundu-dvije kasnije začuje ili škripanje u cijevima, ili zatvaranje vrata na automobilu na parkiralištu, ili zvuk usporavanja dizala – što je posebno indikativno jer ova zgrada nema dizala. Da, njegov susjed demonstrira moć. I to samo kako bi ukazao na neodobravanje Vedranovih navika pri jedenju.

Nustić se zove susjed. Tako mu se predstavio. Tako mu piše na vratima koja su pompozno drvena. Mnogo više drvena nego ostala vrata u zgradi. Ali Vedran ne vjeruje da se zaista tako zove. Niti da su ta vrata zaista njegova. Sigurno ih je ukrao. Netko tko se pravi da se preziva Nustić sigurno krade vrata, to se samo po sebi podrazumijeva. Posve je neuvjerljivo da se zove Nustić. To je toliko očito lažno prezime da čovjek osjeti poriv pokriti uši zbog straha da mu ne nestanu od

silne lažnosti kojoj su podvrgnute. Naravno, poznaje on i druge ljude koji se prezivaju Nustić. Dvoje, ako će biti precizan. Četvero, ako će biti nešto manje precizan. Branka Nustića je čak nazvao i upitao ga što misli o njegovu susjedu koji zloupotrebljava njegovo prezime. Branko mu je na to odgovorio da ga više nikada ne zove. Tada je nazvao Lorenu Nustić, prijateljicu jedne žene kojoj je Vedran nedavno krivom prosudbom vratio novčanik koji nije bio njezin, iako ga je svejedno prihvatila. S njome je bio suptilniji nego s Brankom pa ju je pitao bi li htjela provaliti s njime u stan lažnoga Nustića kako bi doznali koje mu je pravo ime i koje su njegove namjere. Lorena je, začudo, bila oduševljena prijedlogom i rekla da to želi učiniti što prije. Zato ju je Vedran nazvao već sljedećega dana kako bi dogovorili detalje provale, ali javila mu se automatska sekretarica koja mu je šturo priopćila da se Lorena preselila u Peru. To mu je bilo vrlo sumnjivo, ali pošto je predugo razmišljao o tome, zaboravio je zašto pa joj je na kraju samo poslao razglednicu u obliku sjene koju baca automobilska guma. Razglednica mu je vraćena jer je mačka susjede Trubalo loše polizala marku. Samo još jedan dokaz da susjedima ne treba vjerovati.

U međuvremenu su njegove mračne sumnje u još mračniji karakter susjeda Nustića samo rasle. Čudne se stvari događaju u njegovu stanu. Toliko čudne da je Vedran sve svoje vrijeme kod kuće posvećivao nadziranju spornoga susjeda. Isključio bi sve što bi ga ometalo u kući i naslonjen na zid osluškivao bi svaki i najmanji zvuk. Baš kako to susjed čini njemu. To je već bila neka vrsta rata. Ili barem predratnog stanja.

Bilježio je Nustićeve dolaske i odlaske u svoj dnevnik. I dobro što je. Lažni Nustić ima vrlo bizaran raspored kretanja. Svaki dan bi otišao prije 8.00 sati i vratio se nakon 15.00 sati. Takav brižan raspored mogao je značiti samo jedno. Urotu.

Ta mu se sumnja potvrđivala iz dana u dan. Uvijek prije nego bi otišao, iz stana lažnoga Nustića čuo bi se zvuk sličan povlačenju vode u zahodu. Dakako, on je samo htio da to zvuči tako. U stvarnosti je to značilo još jednu potvrdu Vedranovih sumnji. Nustić očito stječe kontrolu nad čitavim vodovodnim sustavom zgrade. Možda čak i čitave ulice! Zato može proizvoditi zvukove u cijevima kad Vedran jede drugo pecivo. Ali zašto bi ga upozoravao na svoju kontrolu nad cijevima u zgradi? Je li mu Vedran neka vrsta pokusnog kunića? Ili se jednostavno radi o sadističkoj demonstraciji nadmoći, kako je i izvorno pretpostavljao? To ne bi bilo ništa neobično za poremećeni um. Takvi tipovi s megalomanskim kompleksima rade pritajeno neko vrijeme, a kada steknu dovoljno moći, počnu ju svima nabijati na nos, nesvjesni koliko je ta moć zapravo krhka i prolazna. Da, njegovi vlastiti kompleksi su ga izdali, i to prije nego je stigao ostvariti svoje planove. Vjerojatno je mislio kako je Vedran naivac koji neće povezati točke, kojeg će jednostavno moći izluditi bez da shvati što ili tko je bio taj koji ga je izludio.

Da, nije prvi put da ga ljudi na taj način podcjenjuju. Kad je išao u školu, svi su mislili da je glup samo zato što je imao jedinice iz svih predmeta. I zato su mu se rugali. Neprestano, bez suzdržavanja. U tome ih je predvodio jedan oduran klippan zvan Duje, ali i njegov otac koji je sasvim slučajno bio profesor zemljopisa na istoj školi. Zbog toga je Duje mogao maltretirati koga je kod htio i bio čitavo vrijeme nedodirljiv. Ili je tako mislio, baš kao što to sada misli Nustić. Jedne noći Vedran je nabavio bocu benzina, pronašao Dujin bicikl, zalio ga i zapalio. Bio je pravi užitek gledati kako gume izgaraju i metal se tali pod žarom neumoljivoga plamena. Nešto je manji užitek bio sljedećega jutra kad je shvatio da je to bio njegov bicikl kojeg je zapalio. Duje i on imali su isti model. Sam si je kriv što nije pazio. I bilo mu je sumnjivo što je Duje parkirao svoj bicikl baš u dvorištu njegove kuće, ali zbog svoje žeđi za osvetom nije se previše zamario logikom. Na vlastitu štetu. Ipak, na kraju je svoj propust nadoknadio time što je ponovno krenuo u paljenje bicikla, ovoga puta pravoga. Nažalost, učinio je to usred bijela dana, a bili su veliki izgledi da je među stotinjak kolega koji su ga pritom promatrali barem jedan karijeristički cinkaroš. Zbog toga su ga izbacili iz škole.

Ali on se uzdigao, upisao školu u kojoj rade učitelji bez diplome, popravio svoje ocjene, naučio podmetati drogu u piće ljudima koji mu se rugaju, a kao pečat svoga novoga života zapalio je auto Dujina oca. I nitko ga pritom nije vidio. Osim jednog zlatnog retrievera, ali pas je već nekoliko dana kasnije emigrirao u Njemačku zajedno s jednom željezničarskom obitelji i konjem koji boluje od raka crijeva. Ipak, da bude siguran, obitelji je zapalio garažu nakon što su otišli. Bolje spriječiti nego liječiti.

A sad mora dokučiti, osim treba li pojesti drugo pecivo ili ne, zašto Nustić želi kontrolu nad vodovodnim sustavom. Želi li učiniti nešto s vodom? Možda to što osluškuje kako Vedran jede i vodi bilješke nije samo pakost, već dio jednog razrađenog plana? Ako se spoje činjenice da ga zanimaju prehranbene navike njegovih susjeda, da preuzima kontrolu nad vodovodnim sustavom i da se radi o ružnome tipu s lažnim imenom koji voli krasti vrata, može se lako zaključiti da želi zatrovati vodu. Dakle, radi se o masovnom ubojici! Možda čak profesionalnome teroristu.

Ostaje pitanje što poduzeti u vezi toga. Zato je prošloga tjedna konačno provalio u susjedov stan. Ono što je vidio skoro ga je oborilo s nogu. Stan je bio savršeno uredan i ničime nije ostavljao dojam da pripada teroristu koji želi otrovati svoje susjede. A to je točno ono što bi jedan terorist učinio sa svojim skrovištem. Dakle, previše se trudio ostati neprimjetan i time se odao.

Vedran je, s druge strane, bio savršeno pažljiv pri svome provaljivanju. Iako mu je to bio prvi put – ono u Osijeku se ne računa – nije ostavio ni najmanji trag koji bi nekoga – na primjer, Nustića, ali njega navodi tek jer se ne može nikoga drugoga sjetiti – naveo na pomisao da je u stan provaljeno. Istina, sad dok gleda na to unatrag, čini mu se da bi možda ipak bilo pametnije da je

bravu obio nečim drugim osim maljem. Što je, tu je.

Vedran se odmah bacio na traženje inkriminirajućih dokaza. Jer on možda zna da mu je susjed kriminalac zločinačkih pobuda, ali policiji i državnom odvjetništvu trebat će nešto konkretnije od njegovih indicija. Zato je poput psa tragača pročešljao čitav stan. I pronašao mnoge zanimljive stvari.

Na primjer, otkrio je mnoge boce piva u hladnjaku. *Mnoge* je preblagi izraz. Dvije trećine hladnjaka činilo je pivo. To je bio vrlo važan trag. I vrlo zabrinjavajuć. Jer to je značilo ne samo da je Nustić teroristički urotnik, već i da je njegov stan okupljalište svih suurotnika. A sudeći prema količini pive, suurotnika je mnogo. To znači da se radi o vrlo razgranatoj mreži, a to opet znači da se još jedna njegova bojazan potvrdila. Neće napasti samo ovu zgradu, već čitavu ulicu! Po prvi put nije mu se svidjelo biti u pravu, što je priličan šok za osobu koja je gotovo patološki uvijek u pravu. Implikacije ove urote su veće od onoga s čime se Vedran može nositi. Teroristička mreža je prevelik zalogaj, čak i za njega, iskusnog i višestruko nagrađivanog biciklista. Ali da bi upozorio druge, morao je pronaći dokaze. A za to je trebao više od hladnjaka punog pive. Dva takva hladnjaka već bi imala inkriminirajuću težinu, ali teško da će biti takve sreće. Osim toga, u dnevnoj sobi pokraj fotelje okrenute prema televizoru naredane su prazne boce, čime se Nustić unaprijed osigurao od dokaza koji stoje u njegovu hladnjaku. Svatko neupućen zaključio bi prema praznim bocama da ovdje živi pijanac koji pije sam dok gleda televiziju. Jedan prosječan policajac ili pripravnik za veterinara odmah bi došao do takvog brzopletoga zaključka. Vedran, dakako, zna bolje. Boce su preslagane preuredno. Poput umjetničkoga djela. Nijedan pijanac ne bi tako odložio boce. Vedran se u svome životu nagledao i napotpaljivao dovoljno auti pijanaca da bi znao kako oni odlažu prazne boce. I što njihove žene rade s nogavicama njihovih hlača dok su vani. U svakom slučaju, još jedna demonstracija Nustićeve prererne želje za uvjerljivošću koja ga odaje kao beskrupuloznog terorista.

Najviše se u svojoj potrazi usredotočio na dnevnu sobu. Ako će terorist ostaviti tragove svojih zlokobnih planova, onda će to učiniti u dnevnoj sobi, to barem svaka budala zna. Prvo je pregledao njegove police s knjigama. Ono što je upadalo u oči jest što nije bilo nijednog književnog djela. Sve same kuharice i priručnici za podmazivanje svježih pečeni opeka. Vedran je došao na pomisao da su planovi ili neka druga vrsta dokaza sakriveni među stranicama tih bezveznih knjiga. Zato je prelistao svaku, ali nije ništa pronašao. Tada mu je palo na pamet da je nešto možda ugrađeno u samu strukturu knjiga pa je krenuo iznova pregledavati ih, samo ovoga puta čupajući stranice. Nije imao vremena za sve, ali iščupao je stranice otprilike polovici knjiga. Nažalost, ništa nije pronašao. Dakako, vratio je i stranice i knjige na njihova mjesta. Kad je završio, izgledalo je kao da nitko nije ni pipnuo knjige. U tome se trenutku odmah pohvalio zbog svojih devijantnih vještina.

U nekom manje poštenom životu bio bi vrstan provalnik.

Tada je prešao na njegovu kolekciju glazbenih CD-a. To je obećavalo više već na prvi pogled. CD-i su, naime, sve bili albumi koje nitko zdrava razuma ne bi slušao, a bilo ih je pregršt! To je onda moralo značiti da diskovi imaju neku drugu svrhu. Nažalost, nije se sjetio ponijeti računalo kojim bi pregledao sadržaj diskova. Ali onda mu je palo na pamet da bi terorist ipak bio malo pametniji. Čovjeku odmah dođe ideja da su diskovi važni, a s time bi Nustić sigurno računao. Dakle, CD-i jesu važni, ali na mnogo sofisticiraniji način. I tada je Vedran primijetio nešto na kutijama od CD-a. Naime, primijetio je ogrebotine na plastici kutija. I svaka ogrebotina je bila ispod određenoga slova. I to samo kod riječi koje su počinjale slovom M ili C. Neka vrsta šifre! Vedranov analitički um odmah je prokljuvio metodologiju šifriranja i pregledom svih kutija otkrio da sadrže uznemirujuću poruku. Glasila je: *"Gledam vodu. Srce mi staje. U smrti šjećem sa šjećerom. Distributer: Slavko Cigulan."*

To je bilo to! Dakle, zaista su namjeravali zatrovati vodu, i to nečim slatkim. A taj Slavko Cigulan, što mu sigurno nije pravo ime, vjerojatno je osoba koja koordinira akcije pripadnika terorističke mreže. I još je nešto uspio iščitati iz šifre. Naziv njihove organizacije. Zovu se Mala Moja Zora. Skraćeno MMZ.

Dakako, to je bio nepobitan dokaz za predstojeći teroristički napad. Problem je bio kako predočiti policiji dokaze, a da izbjegne pitanje kako je do njih došao. Uopće ne sumnja da ih potencijalna smrt stotina ljudi neće zanimati ni upola koliko detalji o nečemu trivijalnome poput Vedranova provaljivanja u stan koji pukim spletom okolnosti nije njegov. Osim toga, policija i sudovi nisu previše poznati po svojoj ljubavi prema dokazima. Ili zakonima. Osim onima koji njima odgovaraju.

I tako je došao do jedinog mogućeg zaključka. Sve ostaje na njemu. Ni na koga ne može računati da će mu pomoći. Nikome ne može vjerovati niti bi mu itko povjerovao. Morat će se suočiti s MMZ-om vlastitim snagama. Nimalo laka zadaća. Naravno, njeno odbijanje nije opcija. Toliki životi, uključujući i njegov, ovise o tome koliko će biti sposoban osujetiti njihove planove.

Zato je upravo presudno dobro procijeniti treba li pojesti drugo pecivo. Netko bi možda rekao kako je glupo oklijevati pred običnim pecivom, kako nejedanjem demonstrira strah. Ali njega jest strah. Bio bi glup kad ga ne bi bilo strah. Ima posla s opasnim ljudima. Opasnim ljudima koji ne odobravaju kad Vedran pojede dva peciva za redom. Zato treba dobro promisliti o svome daljnjem postupanju. Pecivo pred njime je poput šahovske figure. Igru će dobiti onaj koji povuče pravi potez, ali i predvidi poteze protivnika. Nimalo laka zadaća.

Urlici stižu s hodnika. Ljudi dozivaju u pomoć. Već nekoliko minuta kasnije panika se poput epidemije proširi ulicom. Čuje zavijanje očajnih ljudi i sirena hitne pomoći kako prodiru kroz prozor

u njegovu kuhinju. Dakle, počelo je. Je li MMZ shvatio da im je Vedran na tragu? Jesu li ubrzali svoje planove zbog njega? Teško je to reći. U svakom slučaju, drago mu je što ne pije vodu iz slavine. To je mjera predostrožnosti koju svaki dobar igrač poznaje.

Dakle, Nustić i MMZ su povukli svoj potez. Ali Vedran još nije povukao svoj. Zagleda se u zid svoje kuhinje. Zna da se s druge strane smjestio Nustić sa svojim bilješkama, čekajući njegov potez. Makar je provedba plana njegove organizacije u punome jeku, on neće otići sve dok Vedran ne odluči što će učiniti s pecivom. To je njegova opsesija, njegova mala privatna šahovska ploča, njegov rat unutar rata.

Vedran mu neće ostati dužan. Uzme pecivo u ruku, odgrize komad i počne ga glasno žvakati. Povukao je svoj prvi potez. Prvi potez na dugome putu borbe protiv Nustića i njegove bande. Njegov prvi potez, ali nikako posljednji. O ne, nikako posljednji.

Neka igra otpočne.